

Шолхо эл, порымш да гим берг!

10-шо (3398) №,
2019 ий 9 март,
шуматкече.

ЯМДЕ-ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

Авай, улам ўдырет – чевер шўдырет

8 Март – Ўдырамаш-влакын
тўнямбал кечышт.

*Авайлан таум каласем.
– Молан? – йодыда
мый дечем.*

*Мый тудым
моткоч йўратем,
Пайрем дене саламлем!*

*Маша
АЛЕКСАНДРОВА.*

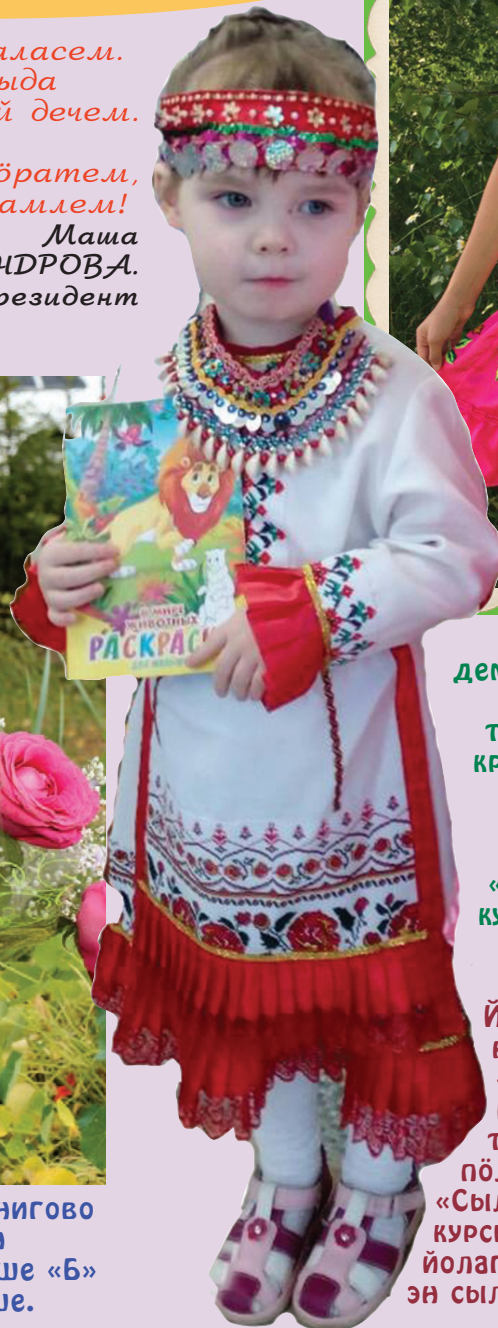
*Национальный президент
школ-интернат.*

Фото-влак – еш архивла гыч.

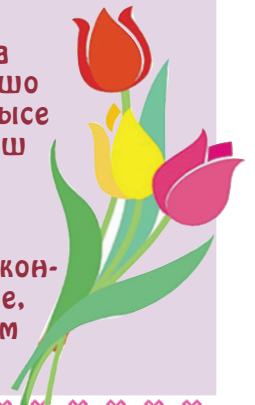

Дарья Баландина – Звенигово
район 2-шо номеран
Красногорский школын 1-ше «Б»
классыштыже тунемше.

Юлия Ялитова Пошкырт кун-дем Бирскысе 4-ше номеран школышто тунемеш. «Рожденные танцевать» эстраде куштымаш кружокыш коштеш. Ўдыр-рвезе-влак дене пырля «Апрельские качели» конкурсышто лийын. «Чолман» газетын эртарыме «Кеҥежын мотор ўдыржў» конкурсышто мастарлыкшым терген.

Мария Шумилова Йошкар-Оласе 10-шо номеран йочасадысе «Аврора» группыш коштеш. Марий тиште кечылан пўлеклалтше «Сылнымут аршаш» конкурсышто «Пире, пире, йолагай» почеламутым эн сылнын лудын.

Наукын ончыкылыкшо –

нунын кидыште

Фотом Интернет гыч налме.

4-5 мартыште Юл кундем федерал округысо (ПФО) тунемше-влаклан Интеллектуал олимпиадын окружной финалже Йошкар-Олаште эртен. Тыште 14 регион гыч 168 эн ушан тунемше ушакылжым терген. Нуным Россий Президентын ПФО-со полномочный представительже И.Комаровын лумжӧ дене алмаштышыже О.Машковцев саламлен. «Интеллектуал олимпиадыш умник-влак погыненыт. Нуным тений 25,5 тӱжем тунемше кокла гыч ойырымо», – палемден тудо.

«Робототехника». Кок шагат жапыште роботым поген шуктыман, программным шындыман да жюрин пуымо заданийжым шуктыман. Вара робот кадыргылаше шем корно дене нигуш коранде «кудалашаш», тыгодым курык гоч вончышаш, тӱрлӧ тӱсым ойыркален моштышаш.

«Программирование». Вич шагат жапыште компьютер дене кандаш программным шонаш кӱлын. «Заданий куштылгыжак огыл. Но вуйым сайынрак пудыратет гын, нимыяр нелыла ок чуч», – ойлен Мордовий гыч толшо Дмитрий Сигал.

«Решение изобретательских задач» – тиде направленийыште Марий Эл гыч Николай Никитин ден Дмитрий Петров 2-шо вер дене палемдалтыныт.

– Олимпиаде чолга, талантан самырык шымлызе-влакым муын, шанче тӱняш шын-дарен, тунемше-влаклан чын корным ойыраш полша. У йӧным кычалын, кызытсе жаплан келыштарен, шымлыме пашам ышташ ӱжеш. Самырык-влаклан инноваций йӧн дене вянаш корным почеш, – ойлен Марий Элым Вуйлатыше А.А.Евстифеев.

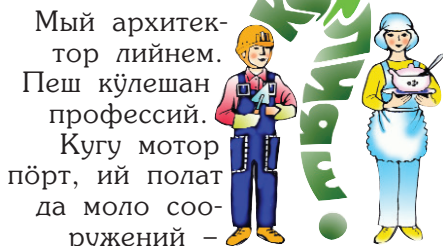
Сенгыше команде-влак:

- 1-ше вер – Саратов область,
- 2-шо вер – Татарстан Республик,
- 3-шо вер – Киров область.

Марий Эл Республикын командыже 7-ше верыш лектын.

«Что? Где? Когда?» модмаште Киров (3-шо вер), Ульяновск (2-шо вер) областьла да Пермь кундем (1-ше вер) гыч команде-влак ойыртемалтыныт.

Е.ИВАНОВА ямдылен.

Мый архитектор лийнем. Пеш кӱлешан профессий.

Кугу мотор пӧрт, ий полат да моло сооружений – тиде чыла архитекторын полшымыж дене чоңалтеш. Архитектор эн ончыч чертӧжым але проектым, 3Д конструкцийым ышта, а вара тидым илышыште кучылтыт. Архитектор лиймек, мыят шочмо калыкемлан пайдам кондынем.

Алина АГАЕВА.

Тӱняште 40000 утла профессий уло, маныт. Мый ургызо лийнем, ег-влаклан мотор деч мотор вургемым ургынем. Сай ургызо лияш усталык, тыршымаш кӱлыт. Кызыт мый 6-шо классыште улам, технологий урокышто урга тунемына. Мый тиде сомылым пеш йӧратем.

Ксения МАЛЬЦЕВА.

Мый «Авиамоделирование» кружокыш куанен коштам. Тиде кружок арнялан 4 гана эртаралтеш. Кружокым Анатолий Семенович Волков вӱда. Ме шке моштымашнам, усталыкнам районсо да республикысе конкурслаше тергена, сенгыше-влак радамыште улына. Кугу лиймеке, мыят йоча-влакым Анатолий Семёнович семын тиде онгай пашалан туныктынем.

Сергей ЛАСТОЧКИН. Марий Турек школ.

2 гыч 12 март марте Красноярск олаште ХХІХ Телымсе тӱнямбал универсиаде эрта. Тушто 56 эл гыч спортсмен-влак спортын 11 видше дене таңасат. Куанен увертарена: Медведево район Шойбулак школын выпускницыже Екатерина Смирнова ече дене 5 км куржмаште кок ший медальым сенген налын.

Марий поэт, киноактёр Йыван Кырлан (К.И.Ивановын) шочмыжлан 110 ий темме лумеш 29 мартыште Шернур посёлкышто «Йыван Кырла лудмаш: Этнонациональные традиции и культурно-образовательная деятельность («история и современность»)» шанче-практик конференций эрта.

29-31 мартыште Оршанке район Кугу Ӑрша ялыште Телымсе турслёт лиеш. Таңасымашке республикысе тӱрлӧ школ гыч команде-влак ушнат. Турслёт годымак тунемше-влак «Лӱдыкшыдымӧ школ» теле слӧтышто таңасат. Ече дене куржталыт, икымше пошышым пуэн моштымашыштым, шочмо кундемым палымыштым тергат.

Е.Е.Николаева (снимкыште) – Йошкар-Оласе кумшо номеран йоча поликлиникиште акушер-гинеколог. Изинек йочам йоратыше ўдыр врач лияш парт коклаште шинчымыз годымак шонен. Тиде профессионал Еленам Майя аваже шўманден. Тудо ўмыржō мучко медшўжарлан тыршен.

Поликлиникиште Елена Евгеньевна приём эртар: йоча-шамычым онча, терга, эмла. Тыгак йочасадлашке да школлашке профилактический осмотр дене лектын коштеда. Ме тудын дене вашлийын мутланышна.

– Шуко ава йочам гинеколог дене тергынамашым кўлешлан огеш шотло. Южо районлаште тыгай эмлызыже укеат.

– Кызыт аза-шамыч пеш начар шочыт. Садланак, очыни, изинек воспалений, патологий лийын кертыт. Практикыште тыгайже шагал огыл вашлиялтеш. Ончымо годым южо йоча вожылеш. Тидын годым мый нунын дене кутырем: мом ончымом, молан тиде кўлмō нерген каласкалем. Гигиене нерген ойлем, ойым пуэм.

– Ўдыр-влак могай ийготышто профосмотрым эртышаш улыт?

Аван ой – эн шере эм

Айдеме илышыште телевизор, телефон деч посна илен кертеш, а тазалык эн шерге. Шкендам аралыза, эмлымверыш коштса. Ўдыр-влак, авада дене тиде йодыш дене чон почын кутыраш ида вожыл.

Морко район Коркатово лицейым тунем пытарымеке, Елена

Евгеньевна Ижевск олесе кугыжаныш академийыште 2008-2014 ийлаште шинчымашым поген, умбакыже Йошкар-Оласе интернатурышто тунемын. Йоча гинеколог лияш академик В.И.Кулаков лўмеш Москвасе научный рўдерым тунем пытарен. Самырык эмлызе тыгерак каласыш: «Пашамым моткоч йўратем, шкемым нимогай вес верыште ом уж. Изинек авам дене кугешненам, лум гае ош халатшым мўнгыштō чиен кошташ моткоч йўратем ыле. Кугурак лиймекем, кушко тунемаш пуримо нерген шуко шонен омыл. Чын корныш шогалмем ий гыч ийыш келгынрак шижам. Таумутым авамлан ойлем».

– Профилактический осмотр ўдырын 3,6,14,15,16,17 ияшыже годым эртаралтеш. Йодыш лекме годым йочам врач деке ава шке намайышаш. Ўдыр-влак осмотрым жагыштыже эртышаш улыт. Экшыкым мумо годым ава да ўдыр дене мутланен, черым писынрак сенгаш лиеш. Йочан организм кушмо семын вашталтеш, садлан ава-шамычлан чўчкыдынрак икшыве дене кутырыман, ойым пуыман.

– Ача-ава-влаклан могай ой-канамашым пуэда?

– Йочам изинек арулыклан туныктыман. Шкенжын посна мочылаже, шўргўштышыжō лийшаш. Ава-влак, тыланда каласем: икшывыланда чын мушкылалташ ончыктыза. Тидлан лўмын йоча шовыным кучылтман. Кечеш кок гана мушкылтман. Йымач чийыме вургем хлопк але йытын куэм гыч лийшаш.

Е.ИВАНОВА мутланен.

Фотом еш архив гыч налме.

Шонкалымаш

Мо тыгай порылык?

Тиде мутышко кугу шонымаш шындалтын. Кажне айдеме шке семынже шона да шке мутшым чынлан шотла. Икте вес енлан сай, поро пашам ышынеже, весе шкеж нерген веле шона. А мыйын шонымаште, порылык – тиде айдемылан сайым, порым ыштымаш. Илы-

Порылык илышнам волгалтара

шыште ме поро кумылан ен-влакым шагал огыл вашлийына. Нуно ваш-ваш полшен илат. Мый шкемым поро енлан шотлем: икана веле огыл пий ден пырыс-влакым утаренам.

А вот кузе изи йочам порылыклан туныкташ? Ты койышлан изинек шўмандыман. Икымше кече гычак тудлан шке йўратымашым пōлеклыман.

А ынде шоналтыза: йоча воштылым колаш, канде кавам да шокшо кечым ужаш могай сай. Чыланат поро

улыт, чонышт поро, но южгунам ме шке чурийнам шылтена. Ме порылыкым мут дене огыл, а паша дене ончыктышаш улына.

Ойлен кертына, порылык – тиде пеш проста мут, но тудо кугу чапым нумалеш. Кажне гана шонышаш улына, могай корно дене каяш, могай енлан мом ойлаш, вет ик мут мемнан илышнам сылнештара – порылык. Садлан ме кажне кечын ик поро пашам ыштышаш улына. Вет тыгай ой уло: «Тылат осалым ыштат гын, воштылал да кай волгыдо илыш корно дене».

Аня ЯКИМОВА.

У Торъял, Тошто Торъял.

Мурым йөрата

Юлия Усова Марий Турек кыдалаш школышто тунемеш. Муро тўняшке икымше ошкылым йочаадыш коштымж годымак ыштен. Марий ўдырым мураш Марий Турек посёлкысо сымктыш йоча школышто Р.А.Мухамадеева туныкта. Шукерте огыл Юля «Звезды утренней зари» конкурсышто мастарлыкшым терген. А кызыт калык ончыко лўдде лектеш. «Мыланем Лилия Петухован мурыжо-влак келшат. Тудын репертуарже гыч «Ош висвис», «Марий ўдыр» муро-влакым мурем. Садлан тиде конкурсышкат Лилиян мурыж дене лектынам. Марий улам гын, марла йонгалтарышаш улам», – оила изи мурызо. Ончыкыжым Юлям кугу сценыште чўчкыдын ужаш тўнгальна манын ўшанем.

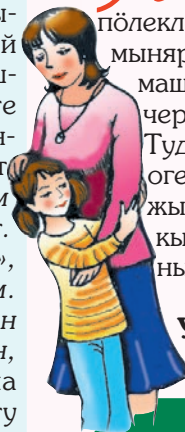
Х.АЛЕКСАНДРОВА.

Умылен мошта

Ава – эн йоратыме айдеме. Вет тудо мыланна илышым пўлеклен. Нигў огеш пале, мыняр йўсылык, ойго, йоратымаш аван шўмыштыжў. Йоча черлана гын, ава ойгана. Тудо мемнам неле годым огеш кодо. Ава веле йочажым умылен мошта, ончыкылык илышыжым пиаланым ышташ тырша.

Олеся ЕЛЬМЕКЕЕВА.

**У Торъял,
Тошто Торъял.**

Ава
Поро, пашаче.

Йората, азаплана, тургыжлана.
Эн йоратыме айдеме.
Илыш.

**Дарина МУРТАЗИНА.
Морко, Эгерсола.**

Мужыр лаштыкыште «8» цифрым шылтыме. Те мынярым муыда?

Пайрем дене

Теве шошо толын шуын,
Пургыж тылзым поктылеш.
Ўдырамаш пайремым кондыш,
Саламлаш чылам ўжеш.
Ковайна ден авийнажым
Шокшын-шокшын саламлем.

Кужу ўмырым, пиалым
Нунылан мый тыланем.
**Татьяна ТИМОФЕЕВА.
Морко, Купсола.**

Могай пўлекым кучыкташ?

Мый авиемлан мотор деч мотор пеледыш аршашым пўлеклем. Пеледышым моткоч йората. Эн йоратымыже – нарынчывуй. Тудо шошым веле шочеш, садлан 8 Март кечын тиде пеледышым кучыктен ом керт. Мый пидаш йоратем. Авамлан иктаж-мом пидын ямдылем. Вет шке кид дене ыштыме пўлек эн шерге.

**Алина ЧЕРНЯЕВА.
У Торъял, Токтарсола.**

Лу йочам ончен кушта

Авам Эльвира Николаевна Булыгина фермыште волькыкым онча. Ме авамын 5 икшывыже улына: Лена, Никита, Лариса, Анюта, да Алёша. Кумытын школышто тунемна. Кокамын 5 йочажым ончаш налын. Ачам ден авам шуко волькыкым ашнат, ме кертме семын полшенна. Авам пеш тамлын кочкаш шолта, мыйымат пашам ышташ туныкта. Аванам 8 Март дене саламлена!

**Лариса БУЛЫГИНА,
9-ше класс.
Советский, Орша.**

Авай, тый шўртнў гай улат

Национальный президент школ-интернатын тунемшыже-влак возат.

Мыйын уло йолташем,
Тудым чот мый йоратем.
Тудын ден(е) эре онай,
Тиде мыйын сай авай!
Кунам тораште мый эре –
Мыланем лиеш пырт неле.
Кунам улына пырля,
Мыланем пеш весела.
Чылан аваштым йоратат,
Тудлан пўлекым пўлеклат.
Авам – мыйын тўн йолташ,
Кодеш лач тудден кугешнаш.
Талвий АБРАМОВ.

Мыйын уло аваем,
Тудым мые пагалем.
Аваемым мый аклем,
Эре сайым тыланем.
Аваем моткоч шыма,
Поро, ныжылге, ласка.
Аваемым йоратем,
Пайрем дене саламлем!
Тыланем тудлан пиалым,
Тазалыкым да куаным.
Авай, лий эре пеленем,
Чонем ден(е) тый декет вашкем.
Полина БИРЮКОВА.

Авай, тый шўртнў гай улат,
Тый шўлыш гай мылам кўлат.
Улат эн лишыл тый айдеме.
Мый воктекет шып лишемам,
Чот-чот тыйым ўндалам,
Чот-чот тыйым шупшалам.
Пылан кечын, йўран годым
Моткоч тыйым мый вучем.
Кунам толат, мый шонем.
Ит кай, авай, воктечем.
Мый тыйым воктенем ужнем,
А корнышто мый ойгырем.
Уло чонем ден йоратем,
Пайрем дене саламлем!
Тазалыкым, пиалым
Тыланет мый тыланем.

Елена СЕМЕНОВА.

Моторын чийымыж дене ойыртемалтеш

Авам Татьяна Вениаминовна Смородинова моло ава-влак деч ойыртемалтеш. Тудо туныктышылан школышто пашам ышта. Шочмо йылме ден литературым вѳда. Авамым тунемше-влак пеш йоратат. Йырже мѳкш гай пѳрдыт. Авием пеш моторын чиен мошта. Могайгына вургемже уке! Кажне кечын вашталтен чия. Шкенжым сѳлне шѳшер да алга дене сѳрастара. А марий костюмжо дене эн моторын коеш.

Василиса СМОРОДИНОВА.
У Торъял, Токтарсола.

Йоратем

Авай, мый тыйым йоратем,
Тылат пѳлекым ыштынем.
Пѳлекым мый дечем налат
Да, куанен, чот ондалат.
Эн шерге мыланем улат!
Тый кече гае шыргыжат.
Тый мыланем йолташ гаяк.
Пашам пырля рѳж ыштена.
Эрдене эрак кынелат,
Сандене тый чыла шуктет.
Урок ышташ эре полшет,
Вет тые мыйым йоратет.
Тый мыйын верч эре тыршет,
Эрдене мыйым кынелтет,
Лач тые сайлан туныктет,
Кугу пиалым тыланет.

Валентина КУШАКОВА.
Советский ѳшнѳр.

Мый авамым йоратем,
Тудым пешак пагалем.
Пайрем кечын саламлен,
Шокшын-шокшын ондалам.

Ксения БУТЕНИНА.
Морко, Эгерсола.

Авам лѳмжѳ – Анастасия.
Тудо совхозышто пашам
ышта. Мѳнгыштѳ ковам
чыла пашам шуктен шога.
Мыят кертмем семын ковам-
лан полшем.

Света КРЫЛОВА.
Морко, Арын.

Тау, авай!

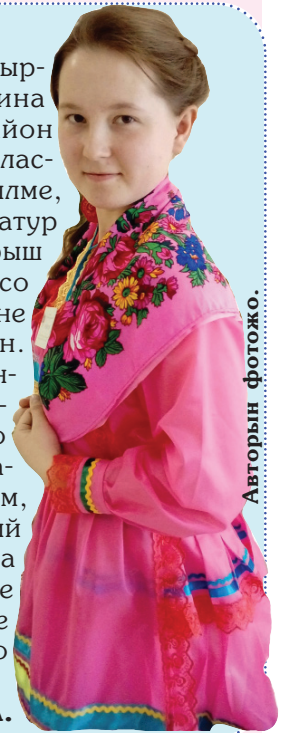
Авам лѳмжѳ – Татьяна Николаевна Нагаева. Ме авамым кум икшывыже улына: Ирина, Лена да мый. Авам ѳрша школышто тѳналтыш классыште туныкта. Тудо пеш поро, мыланем эре полша. Авам яра жапыште пидаш йората. Тау, авай, ты тѳняште улметлан! Ме тыйым чот йоратена, шошо пайрем дене саламлена!

Пѳтр НАГАЕВ, 9-ше класс.
Советский, ѳрша.

Кугешна

Пошкырт кундеммын чолга ѳдыржѳ Анастасия Тимиршина (снимкыште) Краснокам район Арлан кыдалаш школын 11-ше классыште тунемеш. Тудо руш йылме, биологий, марий йылме да литератур дене олимпиадылаште ончыл верыш лектын. Марий Элыш регионсо олимпиадыш марий литератур дене шинчымашыжым тергаш толын. 2018 ийыште Настя Пошкырт кундеммысе «Чеве марий ѳдыр» конкурсышто сѳнгыше лийын. «Шочмо марий йылмем моткоч йоратем. Тѳп калыкын йѳлажым, историйжым шымлем. Марий улмем дене кугешнем, – оила Настя. – Йошкар-Олашке икымше гана толынам. Тыште шкемым Марий Элын шочшыжо семын ужам».

Е.ИВАНОВА.

Авторын фотожо.

Саламлена

Авам Тамара Александровна (снимкыште) пеш мастер кидан: тѳрым тѳрла, марий вургемым ямдыла, тѳрлѳ арверым пидеш. Тыгак пеледышым йората. Кенжежым пошкудошамыч авамын пеледышыжым куанен ончат. 8 Март дене авамым да акамым саламлем. Пентгыде тазалыкым, кид лывыргылыкым, еш пиалым тыланем.

Варвара МУСТАЕВА.

Авам кум йочаже улына. Мыйын кок изи шѳжарем уло: Анюта ден Аделия. Садлан мый авамлан кертмем семын нуным ончаш полшем. Авам ыштыме тортшо налме деч утларак тамлын чучеш. А мый тудым куандараш «визытанлан» гына тунемаш тыршем. Авамым, шѳжарем-шамычым, ковамым уло кумылын пайрем дене саламлем.

Александр МЕДВЕДЕВ.
Шернур, Мустай.

Чыла шуктет

Эн ныжыл тый улат, авай,
Чыла дечат мотор улат.
Мый тыйым чотак йоратем.
Эрден кынел пашам ыштет,
Садлан чылажымат шуктет.
А мый школышто тыршем.
Авай, мый тыйын оет дене
Сѳнгымашыш шуам у вий дене –
Порсын гай кумылет вѳчкалеш.
Дарья СЕМЕНОВА.
Волжский, Кугу Корамас.

Ава – эн шерге еѳ.

90 ий ожно, 1929 ий шошым, марий сылнымутышто кок у поэт ешаралтын – Йыван Кырла ден Олык Ипай. Москошто савыкталтше «Марий ял» газетеш 24 мартыште «Умыло, йолташем» почеламут лектын, но тудым возышо енын лүмжым (Иванов Кирилл) вигак палаш-умылаш нелырак лийын – нине кок шомакым ала-молан латин буква дене возеныт улмаш.

«Умыло, йолташем» – 20 ияш Кырлан печатыш логал-

Нине стих дене эше ик онгай вашлиймаш кылдалтын. МарНИИ-се погынымаш деч вара кум-ныл арня эртымек, паша верышкем, «Марий коммуна» газет редакцияш, Миклай Казаков мийыш да саде палыдыме стих-влакын текстштым йодо. Мый, конешне, пуышым. А Николай Иванович мылам кызыт гына лекше «Поэтын поянлыкше» книгажым пӧлеклыш, тушан ончылнемак тыге возалтыш:

«Зайниев Гельсийлан – шым-

Лүмгече

«Йолташем, колышт шомакем!»

Йыван Кырлан палыдыме почеламутшо

ше икымше почеламутшо. Тудын пелен – авторын Озан рабфагысе йолташыже-влакын фотосүретышт: ик рвезе кушта, куд ўдыр да ик рвезе тудым пеш ончат. Можыч, лачак Кырла кушта, но снимке гыч тидым палаш ок лий.

Поэтын тиде икымше почеламутшо таче мартеат тудын ик книгашкыжат пурталтын огыл. Да кужу жап Кырлан тыгай стихше улмым литературовед-влак паленжат огытыл, коеш. А тудо путырак онгай, автобиографий шотан. Тиде почеламут мыйын шинчашем 1977 ийыште перныш, да икмыняр жап гыч, 12 апрельыште, «Марий коммуна» газетеш печатлалте.

Варарак, 1984 ий 23 мартыште, МарНИИ ден Марий АССР писатель ушем Йыван Кырлан шочмыжлан 75 ий темме лүмеш научный конференцийым эртарышт. Тушто тўн докладым «Йыван Кырла» книган авторжо Михаил Исиметов ыштыш, вара писатель Ким Васин, поэт-влак М.Казаков ден Макс Майн, ученый-влак А.Китиков ден О.Герасимов, композитор А.Искандаров, икмыняр молат ойлышт. Мый Кырлан тымарте нимогай книгашкыжат пуртыдымо «Умыло, йолташем» ден «Май пайрам» почеламутлаж нерген ойлышым. Пытартышлан МарГУ-со «Рия-рия» ансамбль концертым ончыктыш.

**Марий писательын,
киноартистын шочмыж-
лан 16 мартыште
110 ий темеш.**

лыме пашат тўвырген, атыланен толжо, пиалан, эре таза лий!
Алал кумылын – Миклай Казаков. 20.04.84».

Тыште авторын шочмо калык нерген «Шке велжым кидыш налын, илаш тўнгале шотшо семын» манмыже Марий автономный область ышталтмым ончыкта.

Изиш варарак, 12 майыште, «Марий ялыштак» рвезе поэтын кокимшо почеламутшо – «Шошым кече» - савыкталтын. Авторын лүмжым ты гана «Йыван Кырла (К.Иванов)» манын ончыктеныт. Стих деч кўшнырак – «Литератур конкурс лие» заметке:

«Озан рабфакын политпросвет секцийже марий тунемше-влак гыч почеламутым, ойлымашым возышо коклаште литератур конкурсым ыштен. Возышо-влаклан кок премий, тўрлӧ книга шот дене, ышталте. Конкурсыш 9 тўрлӧ материал пурен. Первый премий Иванов Кырлалан логале, тудо «Шошым кече» почеламутым возен.

Политпросвет секций ончыкшат тыгай конкурсым ышташ шона».

1929 ийысе майыштак, 22 числаште, «Йошкар кече» газетыште икымше гана «Олык Ипай» лүм койын – тыгай под-

Умыло, йолташем,
Колышт шомакем!

Тошто годсым шарналтен,
Кок-кум мутым каласем.
Илыш ожно марий калык
Тўрлӧ ойгым ужылден.
Конгамбачын капка ончык
Лектын ыш кошт шотшо ден.
Ок лий ыле, шинчам почын,
Илыш корным ончалаш,
Мо осалым пален налын,
Кўлеш семын тӧрлаташ.
Уке ыле шке лүмжӧ –
«Марий улам» манмыже.
Лачак ыле шўмыштыжӧ
Енын воштыл ойлымыжо...
Илен-толын, жап шуо,
Марий сай тўняжым ужо:
Шке велжым кидыш налын,
Илаш тўнгале шотшо семын.
Тулеч вара марий калык
«Ок кўл, - мане, - илыш орлык!»
Пиже тудо тунемаш –
Кузе-гынат уш погаш.
Ынде марийын «шўкшакшат»
Моско олаште тунемеш.
Пастук Йыван Кырлажат
Рабфакыште почанеш.

пись дене 30 наре корнан «Колхоз пасушто» почеламутшо печатлалтын. Тойметсола ялын эргыже «Марий ялыш» да «Йошкар кечыш» ондакшат возкален да савыкталтын, но лүмжым тўрлӧ гана тўрлӧ семын: И.Мичаш, Ипатий (але Ипай) Степанов, И.С. – ончыктен.

Таче тыге ойлаш лиеш: кумдан чапланыше кок лүм – Йыван Кырла ден Олык Ипай – марий печатыште первый гана ик жапыште, 90 ий ожнысо майыште, йонгалтын.

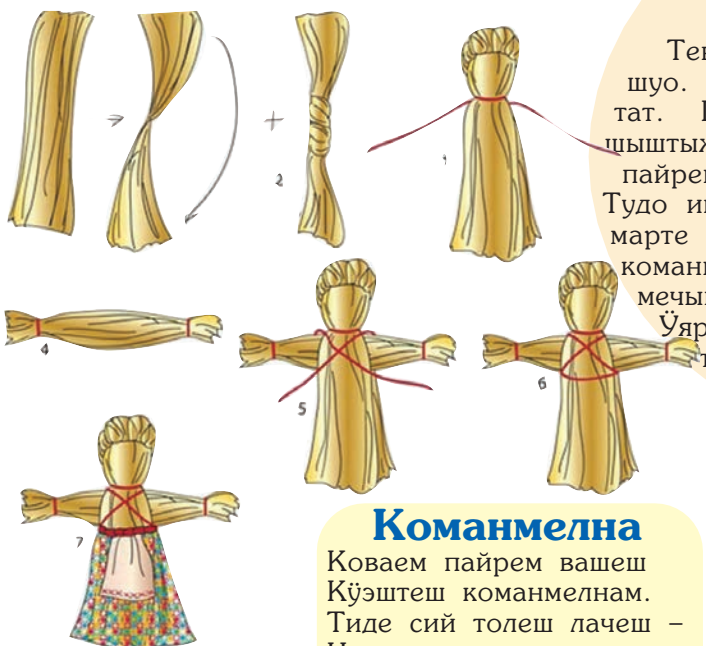
Гельсий ЗАЙНИЕВ.

Мастар кид

Ўярня курча-кым ышташ кўлыт: олым, шўртō да куэм ластык.

Колу кова-жым саламла:
– Ковай, 8 Март пайрем дене саламлем! Кужу жап шона. Коваже полша:
– Да тыланет...
– А-а-а, мыланем – тамде кампетке!

Ўярня арня

Теве шошо тылзат толын шуо. Тиде жап – пеш вучымо тат. Шошо тылзын тўналты-чыштыже теле дене чеверласыме пайрем лиеш – Ўярня арня. Тудо ик арня – 4 гыч 10 март марте – шуйна. Ўярня арнян команмелнам, ўян мелнам, перемечым кўэшт кочкыт. Мый Ўярня пайремым пешак йōратем.

Илья НИКОЛАЕВ.
Морко, Энерсола.

Команмелна

Коваем пайрем вашеш Кўэштеш команмелнам. Тиде сий толеш лачеш – Чумыра кугу ешнам. Куанен, чылан пырля Тамле чесым кочкына. Таумутым каласен, Коваемым моктена.

Настя ИВАНОВА.
Морко, Коркатово.

Ўярня шочмын лум лумеш гын, кияр шочеш.

Пайрем дене!

Сўретым чиялге.

Сўретыште мыняр «8» цифрым муыда?

Критик, литературовед, краевед, МАССР-ын калык писательже **Ким Кириллович ВАСИНЫН** шочмыжлан 14 мартыште 95 ий темеш.

«... ер воктене»
«Шулдыран ...»
«..., Мланде!»
«Чымбылат, ...»
«... Вўтла»
«Атаманын ...»
«... муро»
«Пугачёв ...»
«... мундыра»
«Чодыран ...»

Сеналтдыме кундем Ший Салам, патыр айдеме кердыже Канде деке Патыр

К.Васинын произведенийже-влакым палыза.

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1150 экз. Заказ 374. Формат – А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугужаныш унитарный казна предприятий.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследиым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службын Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+ Печатыш пуымо жап – 14-00, фактически – 13-00

Авторын да редакцийн шонымышт тўрлō лийын кертыт. Серыш-влак мōнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.pro, Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийн Строитель урем, 95. адресше: 424006, Йошкар-Ола,

Редакцийн да издательын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкыше урем, 20 (почтовый) Эгерўмбал Амстердам, 1 (фактический).

Задаче

Пайрем вашеш пеледыш кевытыште 90 тюльпан гыч аршашым погеныт. Кажныштыже – 5 пеледыш дене. А 51 роза гыч кум пеледышан аршашым ыштеныт. Чылаже мыняр пеледыш аршаш погынен?

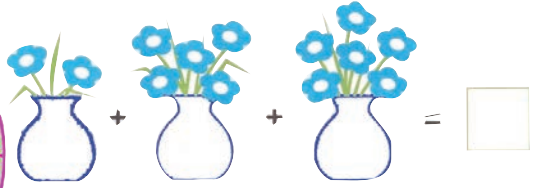

Мыйын йоратыме кочкышем – подкогыльо. Тиде тутло кочкышым мылам авам ямдыла. Кунам авам подкогыльым ышташ тўналеш, мый тудлан полшаш пижам веле. Паренгым лаптырташ пеш куанем. Подкогыльо шумек, уло еш дене кочкаш шинчына. Тамле-е-е!

Никита КРЫЛОВ.

Морко, Коркагово.

Циферблат почеш мо лектеш?
6,12,1,8,5,10 3,9,11,5

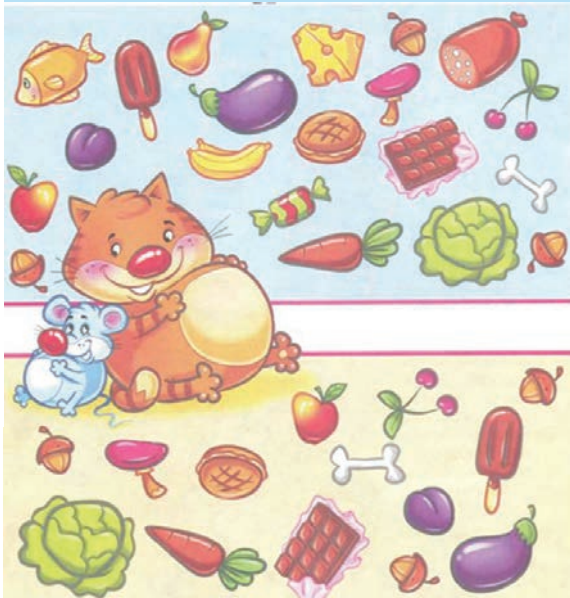
Кажне вазыште мыняр пеледыш? Коргышкыжō возо. Аршашыште мыняр пеледыш?

Мом возымо?

(Карандаш – ра) + (шымше – ш) = ?
(Марий – ий) + т = ?
Удырамаш + (вол – о + ак + ын) = ?
(Тўнык – ык + я) + (м + бал) = ?
(Кече – е) + ышт = ?

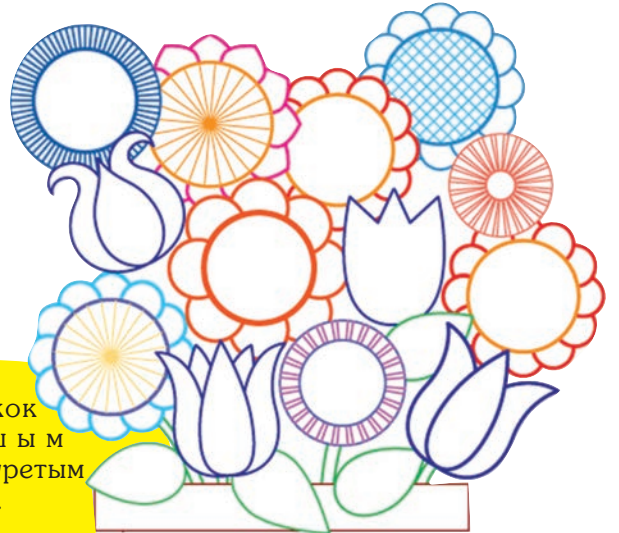
Ольга СТЕПАНОВА.

Морко район.

Саскавий пайрем вашеш ўстелсийым ямдылен. Но тудын чоя пырысше да колянге ала-мом йыштак кочкыныт. Мом?

Икгай кок пеледышым кычалза. Сўретым чиялтыза.

5 ойыртемем му.

Шымата

Аваемым чаманен, Мый тудлан эре полшем. Авам мыйым йората, Сайын шкем кучаш ойла. Черланем гын изишак, Воктечем огеш коран. Кече семын шымата, Тудо вел мылам полша.
Маша ПОКРОВСКАЯ.
Волжский, Кугу Корамас.

Синк-вейн

Ава Ныжыл, шыма. Ырыкта, чамана, туныкта. Мый аваемым йоратем. Вўр.

Вика ТИМОФЕЕВА.
Морко, Эгерсола.

Газетым ыштымаште Интернетысе сўрет-влакым кучылтмо.